

Offentligt samråd om en eventuell EU-lag om markhälsa för att skydda, på ett hållbart sätt förvalta samt återställa marker inom EU

Fält märkta med * är obligatoriska.

Inledning

I [EU:s markstrategi för 2030](#), "Frisk mark till förmån för människor, livsmedel, natur och klimat", föreskrivs att alla marker i EU ska vara i gott skick senast 2050 samt att skydd, hållbar användning och återställande av mark ska bli normen. I strategin tillkännages att kommissionen ska lägga fram ett nytt lagstiftningsförslag om markhälsa för att säkerställa samma skyddsnivå för mark som finns för vatten, havsmiljö och luft i EU. Ett sådant lagstiftningsinitiativ ska vara baserat på en konsekvensbedömning med subsidiaritetskontroll och fullt ut respektera kraven på bättre lagstiftning och medlemsländernas befogenheter.

Mark har främst förknippats med livsmedelsproduktion, men friska marker är avgörande för livet på jorden och utgör ett ekosystem som tillhandahåller många andra viktiga tjänster, till exempel energi och råvaror, kolbindning, vattenrening och vatteninfiltration. Många ekonomiska sektorer är beroende av friska marker på ett sätt som går bortom enskilda - privatägda och offentligt ägda - markområden. Marken är ett extremt komplext, varierande och levande medium som står för mer än 25 procent av all biologisk mångfald på planeten och utgör grunden för livsmedelskedjan. Detta ömtåliga lager som bara är några centimeter tjockt kommer att behöva förse den förväntade globala befolkningen på nästan 10 miljarder människor år 2050 med mat och filtrerat dricksvatten.

Marken är planetens största landbundna kolförråd och friska marker är därför avgörande för klimatanpassning och begränsning av klimatförändringar. Marken är dessutom en viktig faktor när det gäller att uppnå målen i den [europeiska gröna given](#), såsom klimatneutralitet, nollutsläpp, hållbara livsmedelssystem och en motståndskraftig miljö.

Marken utsätts dock för allvarlig förstörelse: 60-70 % av markekosystemen i EU uppskattas vara i dåligt skick och lider av långvarig försämring, vilket innebär att de tillhandahåller ekosystemtjänster i allt mindre omfattning. Markerosion, hårdgörning av mark (dvs. täckning av mark med betong eller annat ogenomträngligt material), avfall från uppgrävd mark, markkompaktering (dvs. kompression av marken som förhindrar infiltration av vatten i marken), spridd och lokal markförorening, försaltning och dränering av torvmark är de främsta orsakerna till att mark förstörs. De flesta av dessa drivkrafter förväntas inte genomgå en förändring till det bättre under de kommande åren på grund av klimatförändringar och ohållbar markvård, vilket leder till ännu sämre tillgång på ekosystemtjänster.

Markförstörelsens drivkrafter och effekter har inga gränser. Medlemsländernas olikvärdiga och splittrade insatser för att ta itu med markförstörelse har skapat ojämlika villkor för ekonomiska aktörer som måste följa

olika markskyddsregler samtidigt som de konkurrerar på samma marknad. Bristen på gemensamma insatser har också förhindrat att markförstöringen i EU kunde stoppas och marken återställas på ett effektivt sätt.

Kommissionen arbetar med att lägga fram ett särskilt lagstiftningsförslag om markhälsa senast 2023 för att ta itu med de gränsöverskridande effekterna av markförstöring, säkra lika marknadsvillkor samt främja politisk samstämmighet mellan medlemsländerna och i EU som helhet. **Detta görs i syfte att uppnå EU:s mål för klimatet och den biologiska mångfalden samt livsmedelstrygghet och vattenskydd.**

Vägledning för enkäten

Detta samråd är öppet för alla som vill bidra till kommissionens arbete med att förbereda initiativet om markskydd, hållbar förvaltning och återställande, enligt beskrivningen i EU:s markstrategi för 2030.

Frågeformuläret är indelat i fem delar för att ge en bred återkoppling. Första delen (fram till fråga 13) är mer allmänt hållen och avsedd för alla, medan andra delen (från fråga 14 till fråga 21) riktar sig till intressenter med viss sakkunskap i ämnet. Den första delen av frågeformuläret kan lämnas in separat, utan att den andra delen för experter fylls i.

Den första delen av frågeformuläret tar omkring 10 minuter att fylla i, och hela frågeformuläret tar sammanlagt omkring 25 minuter om även den andra delen fylls i.

Information om hur personuppgifter kopplade till ditt bidrag kommer att behandlas finns i [reglerna om skydd av personuppgifter](#).

Samtliga svar på detta samråd kommer att bedömas och rapporteras i kommissionens konsekvensbedömning för lagen om markhälsa. Vi kommer även att utarbeta en fristående sammanfattning av resultaten från samrådet.

Tack för att du deltar i samrådet.

Del I

Fråga 1:

Rangordna vikten av att ta itu med följande frågor på EU-nivå:

	Mycket viktigt	Viktigt	Av begränsad betydelse	Inte alls viktigt	Vet ej /ingen åsikt
* Skydd av markhälsa	☐	☒	☐	☐	☐
* Hållbar förvaltning av marker	☒	☐	☐	☐	☐
* Återställande av mark, inbegripet sanering av förorenade platser	☐	☐	☒	☐	☐

Fråga 2:

Rangordna vikten av följande drivkrafter i förstörelse av mark:

	Mycket viktigt	Viktigt	Av begränsad betydelse	Inte alls viktigt	Vet ej /ingen åsikt
* Klimatförändringar, torka, extrema väderförhållanden	☒	☐	☐	☐	☐
* Ohållbar markvård och intensivare jord- och skogsbruksmetoder (t.ex. enodling och intensiv djuruppfödning)	☐	☒	☐	☐	☐
* Industriell verksamhet, ohållbar avfallshantering och energiproduktion	☐	☒	☐	☐	☐
* Felaktig vattenförvaltning, vattenåteranvändning och bevattning	☐	☒	☐	☐	☐
* Överexploatering och förbrukning av naturresurser	☐	☒	☐	☐	☐
* Hårdgörning av mark och markexploatering för infrastruktur och byggnation (t.ex. byggnader, vägar och järnvägar, parkeringsplatser, flygplatser)	☒	☐	☐	☐	☐
* Andra förändringar av markanvändningen, till exempel omvandling av naturliga gräsmarker och skogar till åkermark	☐	☐	☒	☐	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 100 tecken godtas

* Fråga 3:

Anser du att orsakerna till markförstöring har behandlats i tillräcklig utsträckning på EU-nivå:

- I tillräcklig utsträckning
- Inte tillräckligt
- Inte alls
- Vet ej/ingen åsikt

* Anser du att orsakerna till markförstöring har behandlats i tillräcklig utsträckning på nationell nivå:

- I tillräcklig utsträckning
- Inte tillräckligt
- Inte alls
- Vet ej/ingen åsikt

Fråga 4:

Marker förknippas visserligen ofta med användning i jordbruket, men de är även en del av varje landbaserat ekosystem och markhälsa är avgörande för miljön och tillgången till många ekosystemtjänster.

Vilka typer av markanvändning bör tas upp i initiativet:

	Håller helt med	Håller delvis med	Håller delvis inte med	Håller inte alls med	Vet ej /ingen åsikt
* Alla typer av markanvändning bör tas upp i initiativet	☐	☒	☐	☐	☐
* Jordbruksmark	☐	☒	☐	☐	☐
* Artificiella och bebyggda områden	☐	☐	☒	☐	☐
* Marker för industriella ändamål	☐	☒	☐	☐	☐
* Skogsmarker	☐	☐	☒	☐	☐
* Våtmarker	☐	☒	☐	☐	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 500 tecken godtas

Olika politiska åtgärder kommer att bedömas för att försätta EU:s marker i gott skick senast 2050. Följande frågor (5-13) tar upp olika åtgärder som kommer att beaktas i konsekvensbedömningen.

*** Fråga 5:**

Enligt EU:s markstrategi anses marker vara friska när de är i gott kemiskt, biologiskt och fysiskt skick och därmed kontinuerligt kan tillhandahålla så många ekosystemtjänster som möjligt.

Anser du att rättsliga skyldigheter för medlemsländerna att uppnå friska marker senast 2050 bör fastställas i EU:s framtida lag om markhälsa?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

*** Fråga 6:**

Markhälsa är beroende av markvård och av förändrad markanvändning. Hållbar användning kräver omsorg och insatser, och det kan vara svårt att ställa om från ohållbar till hållbar användning. Trots pågående insatser för att främja hållbar markanvändning fortsätter förstörelsen av marker i städerna samt inom industrin, skogsbruket och jordbruket.

Håller du med om att medlemsländerna bör ha en rättslig förpliktelse att fastställa krav på hållbar markanvändning som säkerställer markens kapacitet att producera livsmedel, filtrera vatten, stödja biologisk mångfald, lagra kol och så vidare?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

*** Fråga 7:**

Markhälsa och hot mot markhälsan följs inte upp i tillräcklig omfattning. Bättre markövervakning över hela Europa behövs för att utveckla tidiga varningar om kritiska tröskelvärden som överskrids och för att vägleda en hållbar markförvaltning.

Håller du med om att medlemsländerna bör ha rättsliga förpliktelser att övervaka markens hälsa på sitt nationella territorium och rapportera om detta?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

*** Fråga 8:**

I EU uppskattas att 2,8 miljoner platser kan ha drabbats av förorenande verksamhet. Det finns redan vissa rättsliga verktyg inom EU, till exempel [direktivet om industriutsläpp](#) och [direktivet om miljöansvar](#), som innehåller bestämmelser om markundersökning och återställning. Dessa används dock i första hand i förebyggande syfte och de har begränsade tillämpningsperioder och gäller för specifika riskverksamheter.

Håller du med om att medlemsländerna bör ha rättsliga förpliktelser att identifiera för orenade platser som utgör en risk för människors hälsa eller för miljön?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

* Håller du med om att medlemsländerna bör ha rättsliga förpliktelser att återställa dessa förorenade platser?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

*** Fråga 9:**

Bör information och miljörelaterade uppgifter från ett register över förorenade platser vara offentligt tillgängliga?

- Instämmer helt
- Instämmer delvis, dvs. endast under särskilda villkor
- Instämmer delvis inte, dvs. endast under särskilda villkor
- Instämmer inte alls
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

Ange vilka särskilda villkor (frivilligt):

Text med 10 till 500 tecken godtas

*** Fråga 10:**

Europeiska miljöbyrå har definierat [markexploatering](#) som övertagandet av jordbruksmark, skog och annan delvis naturlig och naturlig mark till förmån för stadsutveckling och annan artificiell markutveckling. EU:s mål är att ingen nettoexploatering av mark ska förekomma senast 2050. Nettoexploatering är skillnaden mellan markexploatering och rekultivering.

Håller du med om att lagförslaget bör innefatta skyldigheter för medlemsländerna att övervaka och rapportera om framstegen mot EU:s mål om ingen nettoexploatering av mark senast 2050?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

*** Fråga 11:**

Markhälsa är mycket viktigt för jordbrukare, skogsbrukare och markägare i allmänhet, men även för investerare, offentliga myndigheter och företag. Vissa medlemsländer har tagit fram intyg på markhälsa för att skapa större medvetenhet om markens tillstånd. I vissa fall måste dessa tillhandahållas vid marktransaktioner för att informera köparen om markens tillstånd. Intygen liknar på så sätt de energicertifikat som innehåller information om energieffektivitet och som används vid bostadsförsäljning.

Håller du med om att medlemsländerna bör ha rättsliga förpliktelser att upprätta mekanismer som tillhandahåller köparen information om markhälsan vid försäljning av mark?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

Fråga 12:

Jord som grävs upp i samband med byggandet av byggnader eller infrastruktur är ofta ren och bördig och kan återanvändas på samma eller annan lämplig plats. Under 2018 rapporterades mer än 530 miljoner ton uppgrävd jord i EU som avfall. Flera åtgärder kan planeras för att säkerställa återvinningen av frisk jord. För att hålla förorenad jord separerad från ren jord måste dessa strömmar övervakas närmare genom hela värdekedjan, med spårbarhet och kvalitetskontroll som säkerställs från uppgrävningsplatsen till slutmottagaren.

Vilka åtgärder anser du bör övervägas i initiativet för att säkerställa säker transport, behandling eller återanvändning av uppgrävd jord?

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej /ingen åsikt
* Förpliktelse för medlemsländerna att skapa ett jordpass för uppgrävd jord (ett pass som åtföljer jordtransporten och underlättar planeringen av jordens slutdestination)	☐	☐	☐	☒	☐
* Obligatorisk anmälan för varje jordtransport	☐	☐	☐	☒	☐
* Ett EU-mål för återanvändning av uppgrävd jord	☐	☐	☒	☐	☐
* Kvalitetsnormer för återanvändning av jord	☐	☐	☒	☐	☐
* Förmedlande organisationer som spårar och registrerar förflyttning av uppgrävd jord	☐	☐	☐	☒	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 500 tecken godtas

Fråga 13:

Rangordna vikten av de olika bestämmelser för att uppnå frisk mark i EU senast 2050 som beskrevs i frågorna 5-12:

	Mycket viktigt	Viktigt	Av begränsad betydelse	Inte alls viktigt	Vet ej /ingen åsikt
* Resultatrelaterade förpliktelser för medlemsländerna att uppnå frisk mark (se fråga 5)	☐	☐	☐	☒	☐
* Obligatoriska krav för hållbar markvård (se fråga 6)	☐	☐	☐	☒	☐
* Förpliktelse för medlemsländerna att övervaka och rapportera om markhälsa (se fråga 7)	☐	☒	☐	☐	☐
* Förpliktelse att identifiera förorenade platser (se fråga 8)	☒	☐	☐	☐	☐
*					

Förpliktelse att sanera förorenade platser (se fråga 8)	☐	☒	☐	☐	☐
* Tillgång för allmänheten till uppgifter om förorenade platser (se fråga 9)	☒	☐	☐	☐	☐
* Obligatorisk rapportering från medlemsländerna om framsteg mot ingen nettoexploatering av mark (se fråga 10)	☐	☒	☐	☐	☐
* Rättslig skyldighet att informera köparen av mark om markhälsan (markhälsointyg) (se fråga 11)	☐	☒	☐	☐	☐
* Rättslig förpliktelse att tillhandahålla jordpass för uppgrävd jord (se fråga 12)	☐	☐	☒	☐	☐

Ange andra kommentarer nedan, till exempel om det finns ytterligare frågor eller strategier att överväga:

Text med 10 till 1000 tecken godtas

Vill du också lämna synpunkter på frågor av mer teknisk karaktär, där sakkunskap om mark eller liknande områden kan vara användbart?

- Ja
 Nej

Del II

Fråga 14:

På grund av stora variationer mellan Europas marker måste definitionen av frisk mark med hjälp av parametrar och indikatorer ta hänsyn till markanvändningens inneboende egenskaper, inklusive egenskaper som påverkas av markvården. Vilka av följande indikatorer anser du är mest ändamålsenliga för att bedöma markhälsan:

<i>Kemiska förutsättningar -</i> Indikatorer:	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt
* Försurning/Förbasning	☐	☒	☐	☐	☐
* Ej optimala nivåer av organiskt kol i mineraljordarter	☐	☒	☐	☐	☐
* Förlust av näringsämnen	☐	☐	☐	☒	☐
* Överskridande föroreningar	☒	☐	☐	☐	☐

B.

<i>Fysikaliska förutsättningar -</i> Indikatorer:	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt
* Kritisk markförlust (vind)	☐	☒	☐	☐	☐
* Kritisk markförlust (vatten)	☐	☒	☐	☐	☐
* Hårdgörning	☒	☐	☐	☐	☐
* Kompaktering av markytan	☐	☒	☐	☐	☐
* Kompaktering under markytan	☒	☐	☐	☐	☐

C.

<i>Vattenrelaterade indikatorer - Indikatorer:</i>	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt
* Vattenkapacitet	☐	☐	☐	☒	☐
* Underskott av fukt i marken	☐	☐	☐	☒	☐
* Permafrost	☐	☐	☐	☒	☐

D.

<i>Biologiska förutsättningar - Indikatorer:</i>	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt
* Mikrobiell biomassa	☐	☐	☒	☐	☐
* Mängd och mångfald av dagmaskar	☐	☐	☒	☐	☐
* Svamprelaterade mätvärden	☐	☐	☒	☐	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 1000 tecken godtas

- Jordart
- Markstruktur (utöver kompaktering)
- Vattenhållande förmåga/dräneringsförmåga (om detta inte ingår i begreppet vattenkapacitet)
- Tillgänglighet av näringsämnen
- Markandning/mineralisering

* Fråga 15:

På vilken geografisk nivå anser du att medlemsländerna bör vara skyldiga att bedöma och övervaka markhälsan i syfte att uppnå frisk mark i EU, med hänsyn taget till att de även kan välja att vara mer detaljerade? *(Du kan välja flera alternativ)*

- På nationell nivå
- På regional nivå
- På lokal förvaltningsnivå
- På landskapsnivå
- På ett område som är homogent vad gäller mark- och klimatförhållanden samt markanvändning
- På ett område som är homogent vad gäller mark- och klimatförhållanden (oavsett markanvändning)
- På jordlotts nivå
- Vet ej/ingen åsikt
- Annat

Fråga 16:

Hur ändamålsenliga anser du att följande åtgärder är när det gäller att säkerställa hållbar markvård inom olika ekonomiska sektorer?

	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* EU fastställer obligatoriska miniminormer för den gemensamma tillsynsmekanismen	☐	☐	☒	☐	☐
* Medlemsländerna fastställer obligatoriska miniminormer för den gemensamma tillsynsmekanismen	☒	☐	☐	☐	☐
* Göra EU:s subventioner beroende av tillämpning av den gemensamma tillsynsmekanismen	☐	☒	☐	☐	☐
* Avskaffa alla EU-bidrag som kan stödja ohållbara markvårdsmetoder	☐	☐	☒	☐	☐
* Medlemsländerna finansierar informationskampanjer om markens betydelse i allmänhet och om de positiva effekterna av den gemensamma tillsynsmekanismen	☒	☐	☐	☐	☐
* Medlemsländerna finansierar utbildning om den gemensamma tillsynsmekanismen för jordbrukare och jordbruksrådgivare	☒	☐	☐	☐	☐
* Skapa nätverk samt samla in och sprida bästa praxis och framgångsberättelser	☒	☐	☐	☐	☐
* Tillhandahålla plattformar för att främja metoder relaterade till den gemensamma tillsynsmekanismen (t.ex. fyrtornsinitiativ, levande laboratorier)	☒	☐	☐	☐	☐

Fråga 17:

Europeiska kommissionen har fastställt som ett mål att minska förlusten av näringsämnen i EU med minst 50 % (som ska resultera i att minska användningen av gödningsmedel med minst 20 %) fram till 2030 och samtidigt säkerställa att jordens bördighet inte påverkas negativt.

Hur skulle du rangordna följande åtgärders ändamålsenlighet när det gäller att minska förlusten av näringsämnen med 50 % fram till 2030:

	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* Rådgivning för lantbrukare	☒	☐	☐	☐	☐
* Rekommendationer till medlemsländerna om hantering av näringsämnen	☐	☐	☐	☒	☐
* Handlingsplan på EU-nivå	☐	☐	☒	☐	☐
* Nationella/regionala handlingsplaner	☒	☐	☐	☐	☐
* Rättsligt bindande gödslingsnivåer för de viktigaste grödorna, anpassat till regionala mark- och klimatförhållanden	☐	☐	☐	☒	☐
* Rättsligt bindande mål på EU-nivå	☐	☐	☒	☐	☐
* Rättsligt bindande mål på nationell/regional nivå	☐	☒	☐	☐	☐
* Fortsatt finansiering för forsknings- och innovationsåtgärder för att hitta säkra och miljövänliga lösningar	☒	☐	☐	☐	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 500 tecken godtas

Fråga 18:

Anser du att följande åtgärder i samband med markförorening bör inkluderas i lagen om markhälsa?

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* Basera riskbedömningen av potentiellt förorenade platser på nuvarande och planerad användning	☐	☒	☐	☐	☐
* Harmonisera på EU-nivå de tröskelvärden för föroreningar som ska utlösa en riskbedömning	☐	☒	☐	☐	☐
* Harmonisera på EU-nivå de kriterier för "betydande risk" som ska indikera en plats som förorenad	☐	☒	☐	☐	☐
* Inrätta mekanismer för att prioritera åtgärder på platser med störst risk	☐	☒	☐	☐	☐
* Upprätta en hierarki av avhjälpan åtgärder på EU-nivå (sanering, inneslutning, tätning, deponering osv.) som bör övervägas för att sanera förorenade platser	☐	☐	☒	☐	☐
* Fastställa bindande etappmål fram till 2050 för identifiering, registrering och sanering av förorenade platser	☐	☒	☐	☐	☐

Endast under särskilda omständigheter (beskriv vilka omständigheter):

Text med 10 till 1000 tecken godtas

Andra åtgärder (beskriv vilka):

Text med 10 till 500 tecken godtas

*** Fråga 19:**

Håller du med om att medlemsländerna bör åläggas att inom en rättsligt bindande tidsram upprätta och genomföra en nationell plan för att åtgärda platser med betydande risk för människors hälsa eller för miljön?

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte alls med
- Endast under särskilda omständigheter
- Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt

Fråga 20:

Vilka aspekter bör medlemsländerna rapportera om i förhållande till målet för 2050 om ingen nettoexploatering av mark:

Aspekter som ska övervakas:	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej/ingen åsikt /ej tillämpligt
* Hårdgörning av marken	☒	☐	☐	☐	☐
* Markexploatering	☒	☐	☐	☐	☐
* Återanvändning av mark	☐	☐	☐	☐	☒
* Fragmentering av mark	☐	☐	☐	☐	☒

B.

Förändrad markanvändning som ska övervakas:	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* Mark som börjar användas för kommersiell aktivitet och logistiknav	☒	☐	☐	☐	☐
* Mark som börjar användas för förnybar energi	☐	☐	☐	☒	☐
* Mark som börjar användas för "kolförbrukande" aktiviteter som flygplatser, vägar, kolgruvor	☐	☐	☒	☐	☐

C.

Konsekvenser av markexploatering som ska övervakas:	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* Kvantifiering av förlust av ekosystemtjänster till följd av markexploatering	☐	☐	☐	☒	☐
* Markens penningvärde i allmänhetens intresse som förlorats genom markexploatering	☐	☐	☐	☒	☐
* Miljöförstöring utanför anläggningen i samband med markexploatering (floder som påverkas av förändrade trender, översvämningar osv.)	☒	☐	☐	☐	☐

D.

Åtgärder som vidtagits:	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer delvis inte	Instämmer inte alls	Vet ej/ingen åsikt/ej tillämpligt
* Framsteg i genomförandet av markexploateringshierarkin	☐	☐	☒	☐	☐
* Framsteg när det gäller nationella rättsliga åtgärder som vidtagits	☒	☐	☐	☐	☐
* Framsteg när det gäller frivilliga åtgärder som vidtagits	☐	☒	☐	☐	☐

Endast under särskilda omständigheter (beskriv vilka omständigheter):

Text med 10 till 1000 tecken godtas

Andra aspekter (beskriv):

Text med 10 till 500 tecken godtas

Fråga 21:

Hur skulle du rangordna följande åtgärders ändamålsenlighet för att sörja för säkra transporter, behandling eller återanvändning av uppgrävd jord:

	Mycket ändamålsenligt	Ganska ändamålsenligt	Delvis inte ändamålsenligt	Inte alls ändamålsenligt	Vet ej /ingen åsikt/ej tillämpligt
* Förpliktelse för medlemsländerna att skapa ett jordpass för uppgrävd jord (ett pass som åtföljer marktransporten och underlättar planeringen av jordens slutdestination)	☐	☐	☐	☒	☐
* Obligatorisk anmälan för varje jordtransport	☐	☐	☐	☒	☐
* Ett EU-mål för återanvändning av uppgrävd jord	☐	☒	☐	☐	☐
* Kvalitetsnormer för återanvändning av jord	☒	☐	☐	☐	☐
* Förmedlande organisationer som spårar och registrerar förflyttning av uppgrävd jord	☐	☐	☒	☐	☐

Annat (beskriv):

Text med 10 till 500 tecken godtas

Har du några andra förslag/åsikter?

Text med 10 till 1000 tecken godtas

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

EU-samråd "Friska jordar – skydda, sköta och återställa marken i EU på ett hållbart sätt"

Inledande kommentarer

Jordbruk har bedrivits inom EU:s nuvarande gränser i över 5 000 år och innebär att orörd mark tas i anspråk för odling. I dagsläget finns inga realistiska alternativ till att producera livsmedel genom brukandet samtidigt som både den långsiktiga och kortsiktiga utvecklingen ställer krav på ökad livsmedelsproduktion inom EU. Dessutom är den globala tillgången till odlingsbar mark begränsad, möjligheten att ta ny mark i anspråk för odling likaså, och årligen förloras i storleksordningen tio miljoner hektar åkermark på grund av erosion, försaltning och förändrad markanvändning, ofta som i Sverige där det som regel är den bättre odlingsmarken i anslutning till städer som tas i anspråk.

Åkermarken är därför en strategisk resurs som både behöver skyddas från degradering och exploatering och där brukandets påverkan inte heller kan likställas med annan markanvändning som ofta har andra alternativ. Inom dagens moderna odlingsmetoder ryms åtgärder som både kan förbättra och försämra jordens långsiktiga kvalitet och avkastningsförmåga. Det innebär att det inte är jordbruket i sig som bör granskas ur aspekten jordhälsa, utan enskilda bruksåtgärder och kombinationer av dessa.

Dessutom ser förhållandena väldigt olika ut i olika delar av EU, vilket innebär att lagstiftning och förslag på åtgärder på EU-nivå med nödvändighet måste lämna utrymme för anpassning på nationell, regional och även lokal nivå. En väsentlig skillnad är att klimatet skiljer mycket mellan t ex Sydeuropa och länderna i Norden. Från torrt och varmt klimat till humitt och relativt svaltt, från subtropiskt till tempererat, inlandsklimat till kustklimat. Därmed varierar även förekomst av vinderosion respektive vattenerosion. I delar av Norden är marken frusen under vintern och under den perioden skyddad från erosion och näringsförluster.

Odlingsmarken i södra Europa har brukats i årtusenden, medan i t ex Sverige finns lerjordområden som endast brukats i 200 år, vilket även detta gör att markförhållandens skiljer och det är svårt att likrikta krav på markegenskaper över hela EU. Det bör vara mer ändamålsenligt att lämna avgöranden kring åtgärder för att behålla markhälsan till den nationella nivån.

Svenska erfarenheter från mer än 20 år av rådgivning och frivilliga åtgärder för minskat kväveläckage visar att det är fullt möjligt att nå högst ställda nationella mål med den enskilda gården som faktisk beslutsnivå.

Som exempel kan nämnas att sedan 1995 har kväveläckaget till Sveriges omgivande hav minskat med 26 procent och fosforläckaget med 24 procent (1). På enskilda mätpunkter har kväveläckaget under motsvarande period minskat med 30 procent och per kg skördad produkt med 35 procent (2). I intensiva jordbruksbygder är de här effekterna ännu större. De mål för minskat kväveläckage på 50 procent som föreslås i EU:s markstrategi för 2030 kan därför för svensk del bli svåra att uppnå, eftersom gödslingen redan i stor utsträckning utförs efter grödans behov och åtgärder vidtagits för att begränsa näringsförlusterna. Djurtätheten och därmed hanteringen av stallgödsel är på låg nivå jämfört med länder såsom Danmark och Nederländerna, och därför finns inte någon större potential för stora minskningar, i synnerhet om utgångs tidpunkten för svenskt vidkommande ligger nära i tid.

Under svenska förhållanden har sedan slutet av 1980-talet kolhalten i åkermarken så som den återspeglas i den nationella miljöövervakningen ökat med motsvarande 2,4 Mton CO_{2e} per år (3), och sedan början av 2000-talet har kolhalten i jordbruksmark ökat egentligen oavsett driftsinriktning, på mjölkgårdar så mycket som med 380 kg kol per hektar och år (4).

- (1) Ingen Övergödning. Fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen 2023. Havs- och Vattenmyndigheten, Rapport 2022:16
- (2) Ökad produktivitet minskar kväveläckaget. Lantbrukets Affärer nr 2, 2022, sid 28–29
- (3) Poepflau et al. Positive trends in organic carbon storage in Swedish agricultural soils due to unexpected socio-economic drivers. *Biogeosciences* 12, 3241–3251. doi.org/10.5194/bg-12-3241-2015
- (4) Henryson et al. Higher carbon sequestration on Swedish dairy farms compared with other farm types as revealed by national soil inventories. *Carbon Management* 2022, vol 13 no 1, 266–278. doi.org/10.1080/17583004.2022.2074315